

ЧУРЮМОВ Клим Іванович (19. 02. 1937, Миколаїв — 15. 10. 2016, Харків, похований у Києві) — астроном. Доктор фізико-математичних наук (1993), професор (1998), член-кореспондент НАНУ (2006). Премія імені М. Барабашова НАНУ (2005). Орден «За заслуги» 3-го (2003) і 2-го (2009) ступенів. Закінчив Київський університет імені Т. Шевченка (1960). Відтоді досліджував полярні сніга, земні струми та іоносферу на полярній геофізичній станції в бухті Тіксі (Якутія, РФ); від 1962 брав участь у розробленні на заводі «Арсенал» (Київ) астронавігаційної апаратури для космічних ракет та її випробовуванні на космодромах Байконур (Казахстан) і Плесецьк (РФ); від 1968 — у Київському університеті імені Т. Шевченка: завідувач відділу астрометрії та малих тіл Сонячної системи, провідний, головний науковий співробітник Астрономічної обсерваторії, водночас від 1998 — професор кафедри астрономії; за сумісництвом від 2004 — директор науково-просвітницького центру «Київський планетарій». Член Міжнародного (1979) і Європейського (1992) астрономічних союзів, Української астрономічної асоціації (1992). Головний редактор астрономічного науково-популярного часопису «Наше небо» (2006—09). Спостерігав за кометами на замиській станції Київського університету імені Т. Шевченка в с. Лісники (нині Обухівського р-ну Київської обл.) і під час астрономічних експедицій у високогірні райони Середньої Азії, Кавказу, до Сибіру, Приморського краю, Чукотки й Камчатки. У відрядженні в Астрофізичному інституті АН Казахської РСР (Алма-Ата, нині Алмати) 1969 разом із С. Герасименко відкрив короткоперіодичну комету, що ді-

стала назву Чурюмова—Герасименко (67P/Churyumov—Gerasimenko), 1986 разом із В. Солодовниковим — довгоперіодичну комету Чурюмова—Солодовникова (C/1986 N1 Churyumov—Solodovnikov). Брав активну участь у міжнародних наукових програмах спостереження комети Галлея (1983—87), супутників Марса — Фобоса і Деймоса («Фобос», 1988), астероїдів, що наближаються до Землі («Тутатіс», 1992), Марса (1992, 1994), комет Гейла—Боппа (1997), Лінеар (2000), комет — головних цілей космічних місій Боррелі (2001), Вільда (2004), Темпеля (2005) та ін. 2004 з космодрому Куру у Французькій Гвіані виведено в Космос європейський міжпланетний зонд «Розетта», що дослідив комету Чурюмова—Герасименко, зокрема здійснив посадки капсули на її поверхню (завершив місію 2016). З його ініціативи Міжнародний астрономічний союз назвав малі планети «Кобзар» (№ 2427), «Каменярь» (№ 2428), «Сковорода» (№ 2431), «Боголюбов» (№ 22 616), «Кнушевія» (№ 4868) — на честь Київського університету імені Т. Шевченка. Як голова наукових організаційних комітетів провів міжнародні астрономічні конференції: Всехсвятські читання (1985, 1990, 1995, 2000, 2005, 2010), Міжнародний семінар пам'яті професорів О. Богородського і С. Всехсвятського (1994), Міжнародні конференції пам'яті І. Астаповича «АІСТ» (1998, 2003, 2008) та ін. Автор збірок поезій для дітей «Малютам про фахи», «Малютам про тварин», «Малютам про човни», «Математика для малюток» (у співавторстві), «Пригоди динозаврика Дино», що неодноразово були перевидані. Його ім'ям названо малу планету № 2627. Відкрив астероїд № 3942 і назвав «Чурівання» (на честь батька і брата); американська дослідниця комет і астероїдів Е. Гелін на честь його матері назвала малу планету № 6646 — «Чуранта».

Основні праці

Комети та їх спостереження. К., 1980; Комета Галлея и ее наблюдения. Москва, 1985 (співавт.); Небо без чудес. К., 1987 (співавт.); Астрономічна обсерваторія. 150 років. К., 1995; Шкільна астрономія: Підруч. В., 2008; Космічна загроза і кінець світу: реальність і міфи. К., 2012 (співавт.).

Рекомендована література

1. Мельник О. К., Чурюмова Т. К. Свій серед зірок і комет: 75 років члену-кореспонденту НАН України Климу Чурюмову // Вісник НАНУ. 2012. № 3.

В. К. Розенбуш

Бібліографічний опис:

Чурюмов Клим Іванович / В. К. Розенбуш // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2025. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-891655>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).